

[Socialministeren]

Lovforslaget giver mulighed for at kunne deltage i fagpolitisk arbejde i orlovsperioden. Ved indførelsen af en sådan regel modvirker man, at orlovshaverne under orloven mister tilhørsforholdet til deres arbejdsplads.

Det foreslås, at man i de første 14 uger af barselorloven kun kan deltage i det fagpolitiske arbejde i begrænset omfang.

Herudover medtages for alle dagpengemodtagere et forslag, som giver mulighed for at fastsætte, at perioder, hvor der er udbetalt ydelser efter loven om orlov, skal betragtes som »døde perioder« i relation til opgørelsen af, om dagpengelovens beskæftigelseskrav er opfyldt.

Lovforslaget skønnes næppe at ville medføre mer- eller mindredgifter af betydning.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og bemærkningerne hertil, skal jeg på regeringens vegne anbefale forslaget til Tingets velvillige og hurtige behandling.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg tillader mig herved for det høje Ting at fremsætte:

Forslag til lov om den fri ungdomsuddannelse.

(Lovforslag nr. L 222).

Lovforslaget er en del af opfølgningen af min redegørelse til Folketinget om uddannelse til alle, hvis formål er at sikre alle unge en kvalificeret ungdomsuddannelse. Dette mål kan opnås dels ved introduktion af nye uddannelsesveje, dels ved at fastholde de unge i de etablerede ungdomsuddannelser. Blandt de initiativer, der er udsprunget af denne redegørelse, kan jeg nævne, at jeg i samarbejde med Erhvervsuddannelsesrådet har iværksat forsøgs- og udviklingsarbejder om 1. skoleperiode med henblik på at opsamle erfaringer og udarbejde forslag til forbedring og justering af den direkte skoleindgang til erhvervsuddannelserne. Herved vil 1. skoleperiode kunne yde et forbedret bidrag også til brobygningen mellem grundskolen og ungdomsuddannelserne.

For at uddannelse til alle skal være et reelt og acceptabelt tilbud, er det dog ikke tilstrækkeligt at satse på de etablerede ungdomsuddannelser. Der må også åbnes nye uddannelsesveje for de unge.

Den fri ungdomsuddannelse er en sådan åbning og samtidig en anerkendelse af den om-

fattende aktivitet, som de unge selv vælger uden for de eksisterende ungdomsuddannelser.

Sammen med lov om erhvervsgrunduddannelse danner dette lovforslag fundamentet for en ny frihed i ungdomsuddannelserne. Mens erhvervsgrunduddannelsen primært er orienteret mod arbejdsmarkedet, tager den fri ungdomsuddannelse sit udgangspunkt i den folkeoplysende tradition og sigter mod udvikling af den unges personlige kompetence og fortsatte uddannelse i bred forstand.

Uddannelsen skal rumme unge med meget forskellige forudsætninger og uddannelsesmål. Den er tænkt som et tilbud ikke kun til unge med svage uddannelsesmæssige forudsætninger eller til stærke unge individualister, men til alle unge.

Den skal således fungere som et alternativ til eksisterende ungdomsuddannelser, som en indgang til disse eller som en direkte uddannelse til beskæftigelse f.eks. inden for særlige niches på nye vækstområder, hvortil der endnu ikke findes formaliserede uddannelseskrav.

Uddannelsen sammensættes individuelt i forløb af 2 til 3 års varighed og består af dele af kendte eller nye uddannelser, projektarbejde, foreningsarbejde eller udviklende aktiviteter i øvrigt.

Undervisningsministeriet godkender efter ansøgning en række uddannelsesansvarlige skoler, der har vejledningsansvaret for den unge under uddannelsen. Skolen er samtidig ansvarlig for, at der formuleres et uddannelsesmål for den enkelte og for den individuelle uddannelsesplan. Uddannelsesplanen kan sammensættes med henblik på, at den unge kan få godskrevet uddannelsesdele i eventuel videre uddannelse eller med henblik på opfyldelse af adgangskrav til andre uddannelser. Den uddannelsesansvarlige skole udfærdiger et uddannelsesbevis.

Jeg vil gerne understrege, at den fri ungdomsuddannelse – ligesom den folkeoplysende virksomhed, hvor den har sin rod – er baseret på frivillighed. Naturligvis er den frivillig for den unge, men den er også frivillig for de skoler og foreninger m.v., der kan bidrage med uddannelsesdele. De frie skolers ret til selvbestemmelse respekteres, og derfor stilles der ikke i forslaget krav om, at uddannelsen skal afsluttes med eksamen eller anden form for evaluering. Prøver og karaktergivning kommer

[Undervisningsministeren]

derfor kun til at indgå i uddannelsen i den udstrækning, det i forvejen er del af undervisningen i det planlagte forløb.

Lovforslaget forventes at medføre øgede udgifter til undervisning m.v. på i alt 65 mio. kr.

Spørgsmålet om merudgifter i forbindelse med den fri ungdomsuddannelse har været drøftet med de kommunale organisationer. Spørgsmålet vil blive løst i forbindelse med forhandlingerne om bloktilskudsregulering.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, tillader jeg mig at anbefale forslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje Ting.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 23/3 94 om frikommuneprojektet.

(Redegørelse nr. R 14).

Indenrigsministeren (Birte Weiss):**1. Frikommuneprojektets formål og tilrettelæggelse.**

Frikommuneprojektet blev sat i værk i 1985 og afsluttedes med udgangen af 1993. Gennem deltagelse i frikommuneprojektet fik udvalgte kommuner mulighed for at afprøve nye styreformers og nye modeller for kommunal opgaveløsning med det formål *at øge det kommunale selvstyre, at opnå en bedre tilpasning af det kommunale styre til de lokale forhold, at forbedre servicen for borgerne og at forbedre ressourceudnyttelsen i den kommunale virksomhed.*

Oprindeligt blev 22 kommuner og 5 amtskommuner udpeget som frikommuner. I 1988 blev antallet af frikommuner udvidet til i alt 30 kommuner og 6 amtskommuner.

Frikommunerne har i forsøgsperioden indsendt i alt 880 forsøgsider. Af disse er 390 blevet godkendt som grundlag for forsøg. 90 forsøgsforslag har kunnet gennemføres efter allerede gældende lovgivning – altså uden brug af forsøgsbestemmelserne i frikommuneloven. 300 forsøgsforslag er blevet trukket tilbage af kommunerne selv, medens 100 ønsker om forsøg er blevet afslået.

Det retlige grundlag for frikommuneforsøgene er blevet tilvejebragt i én forsøgslov – frikommuneloven. Indenrigsministeriet har – som koordinator for frikommuneprojektet –

foranlediget, at der blev fremsat ændringsforslag til loven, efterhånden som frikommunernes forsøgsønsker har nødvendiggjort dette. Herudover har der som grundlag for hvert enkelt forsøg skullet foreligge et frikommuneregulativ, som var vedtaget af kommunalbestyrelsen og godkendt af vedkommende minister.

2. Frikommunernes forsøgsaktivitet.

Frikommuneforsøgene har i forbindelse med det informationsmateriale, som Indenrigsministeriet løbende har udsendt til frikommuner og ministerier om forsøgsaktiviteten, været opdelt i følgende grupper: Skole og fritid, Miljø og teknik, Kommunens styre og økonomi m.v., Social og sundhed samt Beskæftigelse og erhverv.

På skole- og fritidsområdet, der har været det markant største forsøgsområde inden for frikommuneprojektet, er gennemført i alt 153 forsøg. Hovedparten af forsøgene har omhandlet folkeskolen. Som eksempler på forsøg vedrørende folkeskolens styrelse kan nævnes forsøg med skolekommissionernes og skolenævnernes – og senere skolebestyrelsernes – sammensætning og kompetence. Der har ligeledes været stor interesse for at gøre forsøg med undervisningens tilrettelæggelse, f.eks. med lokal godkendelse af ikke-kursusdelt undervisning, med ikke-fagdelt undervisning og med udbud af valgfag.

På gymnasie- og HF-området har der bl.a. været gennemført forsøg med ændrede regler for optagelse af elever i gymnasierne, med enkeltfagskursernes styrelse og tilbudsstruktur, med nedlæggelse af skoleråd og med reglerne for befordringsgodtgørelse.

Endelig har der på fritidsområdet f.eks. været forsøg med forenklet procedure for holdoprettelse, med antallet af undervisningstimer og med holdstørrelser m.v. i forbindelse med fritidsundervisningen og med aldersgrænserne for deltagelse i ungdomsskoler, fritidsundervisning m.v.

Miljø- og teknikområdet omfatter forsøg på Miljø-, Bolig-, Energi-, Landbrugs- og Trafikministeriets områder. Forsøgsinteressen på Miljøministeriets område har først og fremmest samlet sig om to hovedgrupper af forsøg: decentralisering af zonalovskompetencen fra amtsrådene til kommunalbestyrelserne – ikke færre end 64 frikommuner og ikkefrikommuner har gennemført dette forsøg – og forkortel-